

Esteettömien PDF- tiedostojen luonti

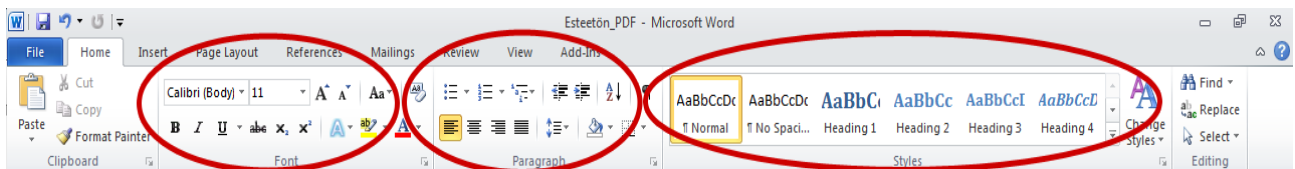
Johdanto

PDF- tiedostot tehdään esteettömiksi, jotta esimerkiksi liikuntaesteiset, näkövammaiset tai kuulovammaiset pystyvät käyttämään PDF- dokumentteja näytönlukuohjelmilla, pistekirjoitustulostimilla tai ilman niitä. Esteettömyystoiminnot myös tekevät dokumentista helppokäyttöisemmän ja helpommin luettavan esimerkiksi tietokoneella tai mobiililaitteilla. Esteettömyystoiminnot voidaan jakaa kahteen ryhmään: toiset helpottavat PDF- tiedostojen lukemista, toiset taas mahdollistavat esteettömien tiedostojen luomisen.

Esteettömät PDF- tiedostot merkitään koodimerkinnoilla (PDF- koodit), jotka esimerkiksi kuvaavat dokumentin rakennetta: mikä teksti on otsikko, mistä sisällön osat koostuvat ja mikä teksti toimii kirjanmerkinä jne. Koodimerkintöjen lisääminen lähdesovelluksessa tuottaa yleensä paremmat tulokset kuin niiden lisääminen jälkikäteen esimerkiksi Adobe Acrobatissa.

MS Word 2010

Esteettömyys kannattaa ottaa huomioon jo uutta dokumenttia luodessa esimerkiksi otsikoinnissa, kappaleissa, taulukoissa, sekä kuvissa että linkeissä. Käytä MS Word 2010 tarjoamia tyylejä (Styles) otsikoiden, kappaleiden, listojen ja palstojen tekemiseen.

Jos dokumenttisi sisältää kuvia, on niihin lisättävä tekstinvastike, jotta sen sisältö välittyisi myös ruudunlukuohjelmille. MS Word 2010 tekstinvastikkeen lisääminen tapahtuu seuraavasti. Klikkaa hiiren oikealla painikkeella kuvaa ja valitse Muotoile kuvaa (Format Picture). Tämän jälkeen mene Vaihtoehtoinen teksti (Alt Text) välilehdelle ja kirjoita kuvalle otsikko (Title) ja kuvaus (Description).

Linkeihin on myös hyvä lisätä tekstinvastikkeet. Tekstinvastike lisätään mustaamalla linkki ja painamalla hiiren oikealla painikkeella siihen ja valitaan Hyperlinkki (Hyperlink). Kuvaava teksti lisätään kohtaan Näytettävä teksti (Text to display) ja itse http-osoite kohtaan Osoite (Address).

Esteettömyyden tarkistaminen ja dokumentin tallennus

MS Word 2010 ohjelmasta löytyy automaattinen esteettömyyden tarkistus toiminto (Accessibility Checker), joka seuraa ja ilmoittaa mahdollisista vihreistä tai yhteensopivuus ongelmista. Toiminto ehdottaa myös ratkaisua ongelmien korjaamiseen. Esteettömyyden tarkistus toiminnon saa käyttöön Tiedosto (File)-välilehdeltä kohdasta Tarkista ongelmien varalta (Check for issues), josta valitse Tarkista helppokäyttöisyys

(Check Accesibility). Tämän jälkeen näytön oikeaan reunaan avautuu Helppokäyttöisyyden tarkistusikkuna, josta voi seurata reaaliajassa tarkistuksen tuloksia.

Tallenna dokumentti Tiedosto (File)- valikosta Tallenna nimellä (Save as) -kohdasta. Valitse tallennusmuodoksi PDF, sekä tarkista Asetukset (Options) -valikosta, että Asiakirjan rakenteen tunnisteet helppokäyttötoimintoa varten (Document structure tags for accessibility)–kohdassa on valintamerkki.

Adoben Acrobat 9 Pro

Myös Adoben Acrobat 9 Pro – sovelluksessa voi tarkistaa onko jo etukäteen luotu dokumentti esteetön. Toiminto löytyy Advanced -> Accessibility -> Full Check. Full Check- toiminto suorittaa perusteellisemman tarkistuksen, kuin Quick Check ja antaa tarkemman lopputuloksen ja ohjeet virheiden korjaamiseen.

Usein etukäteen luoduista PDF- dokumenteista puuttuvat kuvien tekstinvastikkeet. Acrobat 9 Pro – sovelluksessa on Touch Up Object Tool- työkalu kuvien merkitsemistä varten. Työkalu löytyy Tools -> Advanced editing -> Touch Up Object Tool. Valittuasi työkalun klikkaa kuvaa hiiren vasemmalla painikkeella, jonka jälkeen hiiren oikealla painikkeella ja valitse Properties – kohta. Tämän jälkeen lisää Tag – välilehdelle Otsikko (Title) ja Vaihtoehtoinen teksti (Alternate Text).

Ruudunlukulaitteita varten tarkista myös dokumentin lukemisjärjestys. Tätä varten Acrobat 9 Pro:ssa on TouchUp Reading Order– toiminto. Löydät sen valikosta Advanced -> Accessibility -> TouchUp Reading Order. Järjestys päätetään merkitsemällä otsikot, tekstin, kuvat, taulukot jne. Valinta tapahtuu vetämällä laatikot kohteiden päälle hiiren vasemmalla painikkeella. Jokaiselle laatikolla valitaan tarkoitus TouchUp Reading Order- ikkunasta. Ohjelma näyttää järjestysnumerot kohteiden päällä.

Lähteet ja lisätietoa

[Adoben ohjeita esteettömistä PDF- dokumenteista](#)

[Jyväskylän yliopiston ohjeita esteettömien PDF- dokumenttien luonnista](#)